

การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขต
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
Practice of the Five Precepts by Personnel at Secondary Schools
in Sampran District, Nakhon Pathom Province

¹พระมหากิตติ กิตติเมธี (เบญญาบวรกิตต์)

Phramaha Kitti Kittimatee (Benyabowonkit)

²ธวัช หอมทวนลม

Thawash Homtuanlom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Buddhapanya Sridvaravadi Buddhist College

¹Corresponding Author, Email: Kittimatee11@gmail.com

Received February 22, 2023; Revised March 23, 2023; Accepted: March 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ บุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 318 คน แล้วหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้จำนวน 178 คน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 คน และมีการทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) เป็นวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

(Multiple Regression) โดยอาศัยตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรพยากรณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการเลือกแบบคัดเลือกเข้า (Enter Method) ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำมาเข้าสมการ

คำสำคัญ: หลักศีล 5; การปฏิบัติของบุคลากร; ศีล 5 กับโรงเรียน

Abstract

The purposes of this study were: 1) To study the observance of five precepts of secondary school's personnel in Sam Phran, Nakhon Pathom. 2) To study the factors that related to five precepts of secondary school's personnel in Sam Phran, Nakhon Pathom, Thailand. and 3) To study problems, obstacles, and solutions to observance of five precepts of secondary school's personnel in Sam Phran, Nakhon Pathom.

This research the researcher conducted a mixed methodology research consisting of quantitative research. (Quantitative Research) by using survey research method. The sample group used in this research was personnel in secondary schools. in Sam Phran District Nakhon Pathom Province, 318 people, then find the sample size from stratified random sampling for 178 people. The researcher brought all questionnaires to analyze and process using a statistical package for social science research using statistics. as follows: Frequency (Frequency), Percentage (Percentage), Mean (Mean) and Standard Deviation (Standard Deviation). Qualitative research. with in-depth interviews with qualitative key informants the researcher selects 10 key informants and tests for correlation. The Pearson product-moment correlation coefficient was used as a method for multiple regression analysis using independent variables as predictive variables. The multiple regression analysis was used by using the selective selection method (Enter Method) according to the order of importance of the variables that were brought into the equation.

Keywords: The five precepts; The observance of personnel; five precepts and school

บทนำ

พระพุทธศาสนาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของประชากรในประเทศไทย ทั้ง ขนบธรรมเนียม ทั้งวัฒนธรรม ทั้งความเชื่อในทุกๆ ด้าน อย่างกว้างขวางและครอบคลุมในสังคมไทย พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาที่ประชาชนไทยส่วนใหญ่นับถือ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาจึงเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนไทย เพราะคนไทยนั้นได้นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประพฤติและปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ทำให้ประชากรภายในประเทศมีจิตใจที่ตั้งงามในทุกๆ ด้าน มีความโอบอ้อมอารี มีความเป็นมิตรต่อกัน พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของสังคมไทย พระสงฆ์

เป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน และเป็นศูนย์กลางของความเคารพศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ให้คนไทยประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ไม่จำเป็นต้องเป็นคำสอนที่เข้าใจได้ยากหรือซับซ้อนเกินไปตัวอย่าง เช่น การนำหลักคำสอนที่เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต คือ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม และการชำระจิตใจของตนเองให้ผ่องใส รวมถึงการเชื่อกฎแห่งกรรม หรือการถือศีล 5 ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดเป็นคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรในสังคมได้ ศีลจึงกลายเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้เป็นไปด้วยดี เริ่มแต่ไม่ก่อการเบียดเบียน ไม่ทำความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นและสังคม และประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อผู้อื่น ต่อสังคมและระเบียบวินัย ประกอบสัมมาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร ฝึกอบรมกายวาจาของตนให้ประณีต ปราศจากโทษก่อคุณประโยชน์ และเป็นเครื่องสนับสนุนการฝึกอบรมจิตใจยิ่งขึ้นไป เพราะศีลเป็นระบบจัดการควบคุมชีวิตด้านนอก เกี่ยวกับด้วยการแสดงออกทางกายก็บวจาเป็นระเบียบว่าด้วยความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน การดำเนินกิจการต่างๆ ของหมู่ชน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2557)

ศีลในทางพระพุทธศาสนานั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า ผู้ที่รักษาและนำไปปฏิบัติ จะได้รับอานิสงส์เป็นอันมาก ผู้ใด มีศีล ผู้นั้นชื่อว่า เป็นผู้ปกติ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักศีล 5 มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาตามลักษณะของปัญหาตามลักษณะสติปัญญา พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ ได้ให้ความหมายว่า ศีล คือ ความประพฤติดีทางกายและวาจา การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดี การรักษาปกติตามระเบียบมารยาทให้สะอาดปราศจากโทษ ข้อปฏิบัติในการฝึกกายวาจาให้ดียิ่งขึ้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546) ศีล 5 ข้อนี้ เรียกว่า เบญจศีล เป็นศีลของมนุษย์ในทุกระดับชั้น ซึ่งหมายถึงความประพฤติชอบทางกายและทางวาจา มีการรักษากายวาจาให้เรียบร้อยดีงาม มีการรักษาตนเองให้เป็นไปตามปกติของสังคม เป็นข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่วและการควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียนต่อตนเองและผู้อื่นหรือสรรพสิ่ง ศีล 5 จึงเป็นหลักปฏิบัติร่วมกันของคนในสังคม ประกอบด้วย 1) ปาณาติปาตา เวรมณี การเว้นจากการปลงชีวิต เว้นจากการฆ่าการประทุษร้ายกันซึ่งกันและกัน 2) อทินนาทานา เวรมณี การงดเว้นจากการถือเอาของที่เขามิได้ให้ มีลักษณะของการลักขโมย เว้นจากการลักโกง ละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สิน 3) กามสุมิฉฉาจารา เวรมณี การเว้นจากการประพฤติผิดในกาม เว้นจากการล่วงละเมิดสิ่งที่มีผู้อื่นรักใคร่หวงแหน 4) มุสาวาทา เวรมณี การเว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง ทำร้ายผู้อื่นด้วยวาจา 5) สุราเมรัยมชชปมาทภูฐานา เวรมณี การเว้นจากดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท รวมหมายถึงการเว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ

บุคลากรทางการศึกษาและข้าราชการครู เป็นบุคลากรของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในราชการไทยในอดีตมีชื่อเรียกว่า “ข้าราชการครู” เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าอย่างมากในประเทศ เพราะเป็นบุคคลที่ถูกคาดหวังจากสังคมไทยที่ทำหน้าที่ในการสั่งสอน ฝึกอบรม และถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ไปยังคนในชาติให้มีความรู้ความสามารถ และเป็นคนดีของสังคม จึงจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่ตลอดเวลา ทั้งความรู้ทางโลก ความรู้ทางธรรม มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีศีลธรรม มี

พฤติกรรมที่ดี จิตใจต้องดี มีระเบียบวินัย มีจรรยาบรรณความเป็นครู มีมาตรฐานทางการศึกษาความซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาคและเที่ยงธรรม มีความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องปฏิบัติตนตามมาตรฐาน และมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ อย่างเคร่งครัด

ฉะนั้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือภายในโรงเรียนของทางภาครัฐ จึงมีความสนใจในเรื่องของการปฏิบัติตามหลักของศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยผู้ทำวิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา คือ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มี 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โรงเรียนสามพรานวิทยา และโรงเรียนปริตารามวิทยาคม โดยมุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมขององค์กรพระพุทธศาสนา เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิต และช่วยแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบด้วยการนำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือศีล 5 มาประยุกต์เข้ากับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งเป็นวิธีการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของบุคลากรภายในโรงเรียนโดยตรง ในการนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาการรักษาในหลักของศีล 5 ของบุคลากรในโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพัฒนาบุคลากรให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และพัฒนาเป็นครูที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู ซึ่งพฤติกรรมของครูจะเป็นที่คาดหวังและพึงประสงค์จากคนในสังคมประเทศชาติ คือครูควรเข้าถึงการประพฤติปฏิบัติตามศีลธรรมให้ได้ เพื่อลดช่องว่างของปัญหาทางสังคมระหว่างครูกับศิษย์ ครูต้องสามารถเป็นตัวอย่างแก่ศิษย์ได้ จึงจะเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ดีของสังคมตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
- 2.3 เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย/ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เป็นการวิจัยแบบวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านตัวแปรเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ประสบการณ์ในการทำงาน, ความถี่การเข้ากิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมต่อการรักษาศีล 5 มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสนใจในพระพุทธศาสนา 2) ด้านการศึกษาและปฏิบัติธรรม และ 3) การติดตามข่าวสารทางพระพุทธศาสนา

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ศีลข้อที่ 1, ศีลข้อที่ 2, ศีลข้อที่ 3, ศีลข้อที่ 4 และศีลข้อที่ 5

3.3 ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1) ประชากร ได้แก่ บุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 318 คน

1.2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 178 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 10 คน

3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้ที่วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา คือ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มี 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โรงเรียนสามพรานวิทยา และโรงเรียนปริตารามวิทยาคม

ผลการศึกษา

การแจกแจงแบบสอบถามของบุคลากรที่ตอบแบบสอบถามผลและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เกี่ยวกับ “การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบุคลากรเพศหญิง จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3 มีอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 ระดับการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4 และมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาสูงสุดต่อสัปดาห์ คือ เข้าร่วมมากกว่า 1 ครั้งขึ้นไป ต่อสัปดาห์ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5

2. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมต่อการรักษาศีล 5 การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมต่อการรักษาศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.46$) เมื่อพิจารณาตามรายด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการศึกษา และปฏิบัติธรรม ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมา คือ ด้านความสนใจในพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.65$) และน้อยที่สุด ด้านการติดตามข่าวสารทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 2.90$) เมื่อพิจารณาลึกลงไปในแต่ละด้าน โดยแจกแจงรายด้านต่อไปนี้ตามลำดับ

(1) ด้านความสนใจในพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุด คือ มีความสนใจในด้านพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมา คือ เคยเข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.12$) และน้อยที่สุด ท่านมีความรู้เรื่องศาสนพิธีกรรม ($\bar{X} = 2.68$)

(2) ด้านการศึกษาและปฏิบัติธรรมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุด คือ ท่านเคยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักธรรม ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา คือ ท่านสนใจในเรื่องการฟังโอวาทธรรม ($\bar{X} = 4.16$) และน้อยที่สุด ท่านปฏิบัติธรรมเป็นกิจวัตร ($\bar{X} = 3.35$)

(3) ด้านการติดตามข่าวสารทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุด คือ ท่านติดตามข่าวสารทางสื่อออนไลน์ ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา คือ ท่านติดตามข่าวสารทางโทรศัพท์ ($\bar{X} = 3.76$) และน้อยที่สุด ท่านติดตามข่าวสารทางหอกระจายข่าว ($\bar{X} = 1.76$)

3. ศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ดังนี้ (1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรไม่ค่อยมีสมาธิในการสอนให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปได้ยาก เพราะครูผู้สอน บางคนไม่ได้ลงลึกถึงการสอนในหลักศีล 5 มากเท่าที่ควร รองลงมา คือ เรื่องการจัดกิจกรรมในการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักศีล 5 ผู้สอนยังไม่สามารถปฏิบัติตามได้อย่างครบถ้วน และน้อยที่สุด คือ การนำหลักศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ยังไม่มากเท่าที่ควร (2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย ที่มากที่สุด คือ ควรมีการจัดอบรมในเรื่องหลักศีล 5 เพื่อให้มีการนำไปปฏิบัติใช้ในการเรียนการสอนแก่บุคลากรและผู้เรียน รองลงมาคือ ควรมีการจัดกิจกรรมในการให้ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ให้แก่บุคลากร ผู้ปกครอง และนักเรียนในเชิงรุก และน้อยที่สุด คือ ควรมีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 และจัดกิจกรรมเชิงรุกให้กับบุคลากรและผู้ปกครองของนักเรียน ดังนี้

3.1 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย บุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ความถี่การเข้ากิจกรรมทางพระพุทธศาสนาต่อสัปดาห์ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จากผลการวิเคราะห์ พบว่าระดับความคิดเห็นของการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาตามรายด้านที่มากที่สุด คือ ด้านเว้นจากการลักทรัพย์ ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา คือ ด้านเว้นจากการฆ่าสัตว์ ($\bar{X} = 4.59$) และน้อยที่สุด ด้านเว้นจากการดื่มสุราเมรัย ($= 4.37$) เมื่อพิจารณาลึกลงไปในแต่ละด้านโดยแจกแจงรายด้านต่อไปนี้ตามลำดับ 1) ด้านเว้นจากการฆ่าสัตว์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุด คือ ไม่ทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือพยายามฆ่าผู้อื่น ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมา คือ การพยายามละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ($\bar{X} = 4.65$) และน้อยที่สุด ไม่ปองร้ายต่อผู้อื่นและสัตว์โลกให้ได้รับความทุกข์ ($\bar{X} = 4.47$) 2) ด้านเว้นจากการลักทรัพย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุด คือ การมีจิตใจที่ดีไม่ยอกได้ของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมา คือ การละเว้นเจตนาที่ไม่ดีในการเอาของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ($\bar{X} = 4.72$) และน้อยที่สุด ไม่หยิบฉวยเอาสิ่งของที่เขาไม่ได้อนุญาต ($\bar{X} = 4.41$) 3) ด้านการเว้นจากการประพฤติดีในกามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุด คือ ไม่คบหาหรือแสวงหาคนที่ถูกใจเนื่องจากตนเองมีคู่ครองแล้วหรือเขามีเจ้าของแล้ว ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ การรู้ในเรื่องของการไม่เข้าไปยุ่งในสื่อลามก ($\bar{X} = 4.64$) และน้อยที่สุด ไม่ฝักใฝ่เมาในเรื่องของกามารมณ์ ($\bar{X} = 4.51$) 4) ด้านเว้นจากการพูดเท็จอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุด คือ ไม่พูดจาใส่ร้ายผู้อื่นเป็นเหตุแห่งความไม่สบายใจต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมา คือ ไม่พูดฉ้อโกง เพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน ($\bar{X} = 4.63$) และน้อยที่สุด ละเว้นจากการพูดคำหยาบ เพื่อไม่ให้เป็นที่นินยัตติตัว ($\bar{X} = 4.26$) 5) ด้านเว้นจากการดื่มสุราเมรัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุด คือ การรักษาสุขภาพไม่ยุ่งกับสิ่งเสพติด ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมา คือ ไม่สูบบุหรี่หรือสารเสพติดที่ก่อให้เกิดโทษกับร่างกาย ($\bar{X} = 4.48$) และน้อยที่สุด การไม่ยุ่งเกี่ยวกับสุรา ในงานบันเทิง รื่นเริงใจ ($\bar{X} = 4.31$)

3.3 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ผลการสัมภาษณ์ ในแต่ละด้านและมุมมองเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 นั้น แต่ละท่านที่ได้ให้สัมภาษณ์ได้ มีการกล่าวไว้ในมุมมองที่แตกต่างกันออกไป โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาได้เน้นให้ความสำคัญกับบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม มาเป็นอันดับแรกซึ่งตรงกับหลักศีล 5 ในทางพระพุทธศาสนา เช่น การสมาทานศีลรับศีลหน้าเสาธง การสวดมนต์ทุกวันพระในแต่ละเดือน และการการทำบุญของทุกวันศุกร์ ตรงนี้ทางโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรม โดยให้ทั้งบุคลากรพร้อมทั้งนักเรียนได้ประพฤติดีปฏิบัติร่วมกัน ซึ่ง

จะทำให้บุคลากรและนักเรียน จะได้ซึมซับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และนำหลักศีลธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จากผลการวิเคราะห์ พบว่า การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาตามรายด้านที่มากที่สุด คือ ด้านเว้นจากการลักทรัพย์ ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา คือ ด้านเว้นจากการฆ่าสัตว์ ($\bar{X} = 4.59$) และน้อยที่สุด ด้านเว้นจากการดื่มสุราเมรัย ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาลึกลงไปในแต่ละด้านโดยแจกแจงรายด้านต่อไปนี้ตามลำดับ

1) ด้านเว้นจากการฆ่าสัตว์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุดคือ ไม่ทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือพยายามฆ่าผู้อื่น ($\bar{X} = 4.78$) โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาทัศนคติเรื่องศีล 5 ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์” ผลการวิจัยพบว่า การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์มีความสำคัญ เพราะเป็นข้อปฏิบัติเพื่อความสงบสุข ป้องกันการเบียดเบียนชีวิตและความหวาดระแวงกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสัตว์ และในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจหลักศีลข้อนี้ถูกต้องแต่ไม่สามารถจะปฏิบัติให้สมบูรณ์ได้ เพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิต และเชื่อว่าการฆ่าสัตว์เป็นบาปมีผลทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ผู้ที่ขาดความเข้าใจอย่างถูกต้องในการรักษาศีลจะเข้าใจว่าการรักษาศีลยากเกินไปจึงไม่รักษา (พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพ, 2542).

2) ด้านเว้นจากการลักทรัพย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุดคือ การมีจิตใจที่ดีไม่เอากได้ของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.78$) โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอุบล กตปุญโญ ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย” (พระอุบล กตปุญโญ, 2537) ผลการศึกษาพบว่า การจะพัฒนาศีลขึ้นในสังคมก็ต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างความสำนึกในตนเองและสังคมให้ยึดหลักศีลอย่างแน่นแฟ้นและร่วมกันกระจายหลักศีล ซึ่งเป็นฐานสร้างความดีงามที่เป็นเกณฑ์เบื้องต้นที่สามารถนำความประพฤติปฏิบัติสู่เป้าหมายที่สูงขึ้น ย่อมส่งผลที่เป็นแนวทางทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และยังแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทางสังคมได้ ศีลนอกจากจะเป็นเครื่องพัฒนาความประพฤติของคนให้เป็นคนมีคุณธรรมมีคุณภาพ อันจะเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป

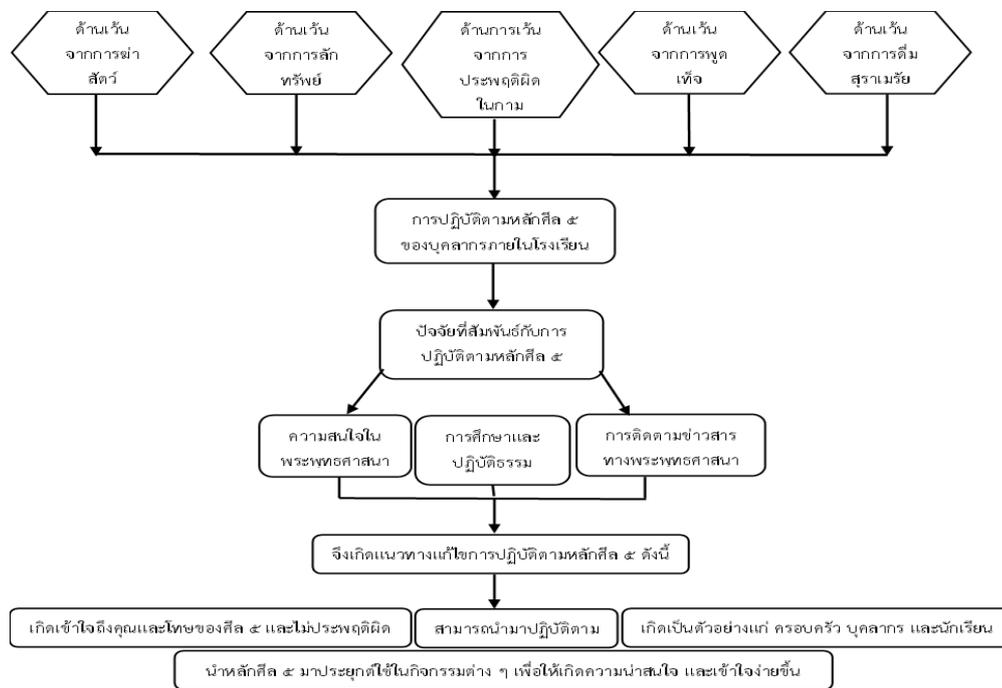
3) ด้านการเว้นจากการประพฤตินอกใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อที่มากที่สุดคือ ไม่คบหาหรือแสวงหาคนที่ถูกใจ เนื่องจากตนเอง มีคู่ครองแล้วหรือเขามีเจ้าของแล้ว ($\bar{X} = 4.66$) โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาปัญญา ชยปญโญ (ดาบพลหาร) ได้ทำวิจัยเรื่อง “กามสมุจฉาจารกับปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน” เมื่อปี พ.ศ. 2536 จากศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งมาจากเรื่องของกามและพฤติกรรมในการเสพกามของปัจเจกบุคคล ที่ดำเนินชีวิตตกอยู่ในอำนาจวัตถุนิยม (Materialism) เชิงบริโภคนิยม โดยเห็นว่าความสุขทางกายเป็นเรื่องสำคัญและมีค่าสูงสุดในชีวิต และปัจเจกบุคคลประเภทนี้นับวันแต่จะเพิ่มปริมาณมากขึ้นโดยลำดับ (พระมหาปัญญา ชยปญโญ (ดาบพลหาร), 2543)

4) ด้านเว้นจากการพูดเท็จอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อที่มากที่สุด คือ ไม่พูดจา سوءเสียดอันเป็นเหตุแห่งความไม่สบายใจต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 4.75$) โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมพงษ์ ดิग्ฆธมโม (ราชเจริญ) ได้ศึกษาแนวคิดเรื่องมุสาวาทในพุทธปรัชญาเถรวาท และได้เสนอแนะเกี่ยวกับการละเมิดศีลข้อมุสาวาทว่า เป็นสิ่งที่ไม่ต้องการของใครๆ แต่ในส่วนลึกแล้ว คนส่วนมากก็ชอบและพอใจมากกว่าที่จะให้ใครพูดจริงตำหนิวิพากษ์วิจารณ์ถึงข้อผิดพลาด ความไม่ดี หรือข้อเสียของตนอย่างตรงไปตรงมา การละเมิดศีลข้อมุสาวาทจึงมีอยู่แพร่หลายในการดำเนินชีวิต และประกอบหน้าที่การงานในทุกสาขาอาชีพ ทั้งที่เป็นไปโดยมารยาททางสังคมและนำไปแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง และทำลายผลประโยชน์ของผู้อื่นและคนส่วนมากก็อาจจะเคยถูกผู้อื่นละเมิดศีลข้อมุสาวาททำให้เสียผลประโยชน์ให้เจ็บช้ำน้ำใจมาแล้วมากบ้างน้อยบ้างต่างกันไป การที่จะแก้ไขปัญหาการละเมิดศีลข้อมุสาวาทให้ลดน้อยลงไปได้นั้น จะต้องนำข้อบัญญัติแห่งการรักษาศีลข้อมุสาวาทมาปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้คนในสังคมมองเห็นโทษที่เกิดจากการละเมิดศีลข้อมุสาวาทและอานิสงส์แห่งการรักษาศีลข้อมุสาวาทอย่างแท้จริง (พระสมพงษ์ ดิग्ฆธมโม (ราชเจริญ), 2541).

5) ด้านเว้นจากการดื่มสุราเมรัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อที่มากที่สุด คือ การรักษาสุขภาพไม่ยุ่งกับสิ่งเสพติด ($\bar{X} = 4.49$) โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสำรวย ญาณส่วโร (พินดอน) ได้ศึกษาถึงเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย และได้นำพุทธวิธีมาแก้ไขปัญหาเรื่องสุราเมรัยและมัจฉะ (พระมหาสำรวย ญาณส่วโร (พินดอน), 2542). โดยสรุปได้ว่า สังคมไทยปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหานานาประการ อีกทั้งเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนโดยเฉพาะปัญหาเรื่องสุราเมรัยและของเมา ซึ่งเป็นสิ่งเสพติดประเภทที่ถูกกฎหมาย จึงนับว่าเป็นปัญหาที่ยุ่งยากและเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดในสังคมปัจจุบัน ทั้งในด้านสาเหตุแห่งปัญหาและผลที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลัง เป็นสิ่งที่น่าสะพรึงกลัวอย่างยิ่ง เพราะเป็นปัญหาที่ถือว่าร้ายแรงที่สุด เฉพาะสิ่งเสพติดที่ระบาดอยู่ นับว่ามีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ แม้ทางรัฐบาลจะพยายามปราบปรามเท่าไร ก็ซึ่งจะเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น ในบรรดาปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าว นั้นพุทธ ธรรมมีที่ศนะว่า มีแนวทางแก้ไขและป้องกันได้เพราะเหตุผลคือ พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนและวิธีการดำเนินการไปให้ถึงความดับทุกข์เป็นสภาวะที่ไร้ปัญหาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาชีวิตโดยทั่วๆ ไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

แผนภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า “การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามแล้วนำไปสอบถามกับบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ “ด้านเว้นจากการฆ่าสัตว์” “ด้านเว้นจากการลักทรัพย์” “ด้านการเว้นจากการประพฤติผิดในกาม” “ด้านเว้นจากการพูดเท็จ” “ด้านเว้นจากการดื่มสุราเมรัย” สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านเว้นจากการฆ่าสัตว์ จากการศึกษาพบว่า บุคลากรภายในโรงเรียนไม่ทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือพยายามฆ่าผู้อื่น และพยายามละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต พร้อมกับไม่เจตนาทำร้ายร่างกาย หรือทำให้บาดเจ็บทางกายและจิตใจ

2. ด้านเว้นจากการลักทรัพย์ จากการศึกษาพบว่า บุคลากรภายในโรงเรียน มีจิตใจที่ดีไม่ยอยากได้ของผู้อื่น ละเว้นเจตนาที่ไม่ดีในการเอาของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ไม่พูดจาให้คนอื่นเชื่อเพื่อหวังทรัพย์สมบัติมาเป็นของตนเอง

3. ด้านการเว้นจากการประพฤติผิดในกาม จากการศึกษาพบว่า บุคลากรภายในโรงเรียนไม่คบหาหรือแสวงหาคนที่ถูกใจเนื่องจากตนเอง มีคู่ครองแล้วหรือเขามีเจ้าของแล้ว

4. ด้านเว้นจากการพูดเท็จ จากการศึกษาพบว่า บุคลากรภายในโรงเรียน ไม่พูดจาใส่ร้ายคนอื่นเป็นเหตุแห่งความไม่สบายใจต่อผู้อื่น ไม่พยายามพูดฉ้อโกง เพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่พูดเพื่อจ้อ เพื่อให้ผู้อื่นรำคาญ ไม่โกหกทั้งต่อหน้าและลับหลัง และละเว้นจากการพูดคำหยาบเพื่อไม่ให้เป็นที่นินยัติดตัว

5. ด้านเว้นจากการติ่มสุราเมรัย จากการศึกษาพบว่า บุคลากรภายในโรงเรียน รักษาสุขภาพ ไม่ยุ่งกับสิ่งเสพติด ไม่สูบบุหรี่หรือสารเสพติดที่ก่อให้เกิดโทษกับร่างกาย เว้นจากอบายมุข การพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสุรา ในงานบันเทิง รื่นเริงใจ การลดละเลิก ไม่ติ่มสุราและเมรัย

บทสรุป

ศีล 5 ข้อนี้เป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่พระพุทธองค์ ได้ทรงนำบทบัญญัติเหล่านี้มาเป็นหลัก ในการประพฤติปฏิบัติของพุทธบริษัท ศีล 5 จึงเป็นหลักประกันสังคมให้มีความสงบสุขได้ไม่ว่าศาสนิกชนหรือหมู่ชนต่างศาสนา ถ้าได้นำหลักศีล 5 มาใช้ดำเนินชีวิต ก็จักได้รับความสุขสงบร่มเย็นโดยทั่วหน้ากัน ศีล 5 จึงถือว่าเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ที่ต้องการความสงบสุข และมีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ได้เป็นอย่างดี เป็นความประพฤติสามัญที่ควรปฏิบัติเสมอกันสำหรับทุกคนในโลก ในสังคม ในชุมชน หรือในหมู่มนุษย์นั้นๆ แล้วแต่กรณี เช่น ในหมู่มนุษย์ทั้งหมด คนเราอยู่ในสังคมด้วยกัน ก็ไม่ควรละเมิดต่อกันและกัน ไม่ควรเบียดเบียนกัน เมื่อต่างคนต่างพากันประพฤติอยู่อย่างนี้ ก็อยู่กันดี เมื่อประพฤติกันได้อย่างนี้เป็นปกติ ก็เป็นคนมีศีล ย่อมหลุดพ้นจากอาสวะโดยสิ้นเชิง คือ จากกามาสวะ ภวาสวะ และอวิชชาสวะ ฉะนั้น ศีล 5 จึงเป็นหลักของการอยู่ร่วมกัน เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข มีการพัฒนาคุณภาพของชีวิต มีการจัดการและคุ้มครองชีวิตที่ดีร่วมกัน ปราศจากการทำลาย ทำร้าย ลักขโมย ฆ่าข่มขืน ไม่มีการหลอกลวง จริ่งจิ้ง จริ่งใจต่อกัน และไม่มียาเสพติด มาทำร้ายสังคม อาชญากรรมในสังคมมีน้อย เป็นสังคมที่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของบุคลากรภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการส่งเสริมการรักษาศีล เพื่อการพัฒนาบุคลากรในเชิงรุก

1.2 ควรมีการวางแผนจัดอบรมเกี่ยวกับค่านิยมธรรมจริยธรรม เกี่ยวกับศีล 5 และให้ความรู้กับบุคลากร

1.3 ควรมีการใช้นโยบายเพื่อพัฒนาระดับจิตใจ ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่มีต่อศีล 5

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรจัดกิจกรรม ทำสื่อ ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการไม่รักษาศีล 5 และให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับบุคลากร

2.2 ควรดำเนินพัฒนาและเสริมสร้างลักษณะนิสัยของบุคลากร โดยมีการมุ่งเน้นเน้นในการพัฒนาจิตใจ และพัฒนาทางความคิด

2.3 ควรฝึกสร้างลักษณะนิสัยให้กับบุคลากร และเสริมด้วยศีล 5 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยในครั้งต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

3.1 ควรศึกษาในลักษณะกลุ่มตัวแปรตามเดียวกัน โดยขยายขอบข่ายของพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างออกไปอีกหลายอำเภอหรือหลายจังหวัด เพื่อให้ได้หลายมุมมองที่หลากหลายในการรักษาศิล 5 เพื่อพัฒนาบุคลากรในแต่ละโรงเรียน

3.2 ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลายๆ ฝ่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกหลากหลายมุมมอง

3.3 ควรมีการขยายขอบข่ายกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา โดยเพิ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในตามแนวทางการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้ของการรักษาศิล 5 เพื่อพัฒนาบุคลากร หรือบุคคลทั่วไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2557). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*. (พิมพ์ครั้งที่ 39). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาปัญญา ชยปณฺโญ (ดาบพลหาร). (2543). “เกมสุมิจจารกับปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพิชิตชัย ยมपालไพ. (2542). การศึกษาทัศนะเรื่องศีล 5 ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน: ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์. *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระมหาสำราญ ญาณส่วโร (พินดอน). (2542). การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมพงษ์ ดิคุชฌโม (ราชเจริญ). (2541). ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องมูสาวาทในพุทธปรัชญาเถรวาท. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอุบล กตปุณฺโญ. (2537). การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

